

Parasja RE'EH

Zaterdag 15 augustus 2020 Beth Hatikvah
Veenendaal

Inleiding

- Vorige keer: over de Tempel n.a.v. Tisja be'av
 - Weet u de conclusies nog?
- Deze keer Re'eh
 - Probleem: teveel onderwerpen voor één keer.
- Mijn advies: net als de liberale synagogen en de Jeruzalem Baptist Church in Narkis street: volg vanaf Simchat Thora: de driejarige Thora-cyclus
 - Voor bronnen en motieven: zie mijn <http://leerhuishanetzer.nl/>
 - De gemeente van oa: Petra van der Zande
 - From McComb to Jerusalem - The Life Story of Irene (Shaloma) Levi
 - Tevens gemeente waarmee Lois Tverberg is verbonden. De auteur van oa.: Wandelen in het stof van rabbi Jezus: hoe Jezus joodse woorden uw leven kunnen veranderen; Dat is weer n.a.v. Synoptic Gospels Project: <https://ourrabbijesus.com/articles/triennial-reading/>
 - Op de hoek van de straat bevindt zich Netivyah van Joseph Shulam, die de Koren Siddeer volgt.

Vanuit Zion zal de Thora uitgaan!

- Maar vanuit welke community?
 - Mattheüs <> Johannes community <> Jakobus?
 - King of Kings (Charismatic) of Revive Israel (Asher Intrater/Arie Blumenthal)?
 - Christ Church (Berger's) of eerste protestantse gemeenschap van Anglican/Prussians?
 - Alliance Church (met hun uitheemse tribes)
- Ouder nog
 - Armeense gemeenschap met hun Aramaic English New Testament
 - Of liever toch de Complete Jewish Study Bibel van David Stern
 - Of de Studiebijbel van de HSV
 - Of die van Stichting Centrum voor Bijbelonderzoek

Waarom deze inleiding? Van de academie naar de preekstoel

- Om de spanning aan te scherpen die ligt tussen Deut. 12 en Joh. 4
 - Die Ene plaats van aanbedding OF overal, mits in Waarheid en Geest
- Het voortdurende theologisch debat n.a.v. Deut. 12
 - wat betreft 'sitz im Leben' van het boek Deuteronomium en de zgn. Deuteronomist, ook wel De Leraar genoemd.
 - De Enneateuch ([Labuchagne](#))
 - Reactie op de hervorming van Koning Josia
 - Positie en belang van locatie van de Samaritanen en hun Pentateuch.
 - 'sitz im Leben' : 'Johannes' evangelie!
- Wat je meestal niet meekrijgt.
 - De weg van academie naar preek
 - Laten we 'lernen'!

Eén plaats!?

- *Maar naar de plaats die Yehovah Elohiem **uit al uw stammen** zal uitkiezen om Zijn Naam daar te vestigen, naar Zijn woning [l'shikho] moet u vragen en daarheen komen. [MT].*
- *OF: om Zijn Naam daar te vestigen **als** Zijn woning; vraag en kom daarheen.*
- *Gaat het om de plaats die God zal kiezen: Shiloh of Jeruzalem? OF een beschrijving van een toekomstig nog onbekende gebeurtenis? Een plek die apart gezet zal worden voor Zijn woning.*
- *Tijdens de woestijntocht had Israël de Misjkan als heiligdom. Maar bij de oorlogvoering in het Oost-Jordaanland deed iedereen wat juist was in zijn oog (12:8). Daaraan moet straks een eind komen. Er zal maar één plaats zijn om de Aanwezige te dienen.*
- *Vergelijk Psalm 132: 13 Want de HEERE heeft Sion verkozen, Hij heeft het begeerd tot Zijn woongebied. ¹⁴ Dit is, zei Hij, Mijn rustplaats tot in eeuwigheid, hier zal Ik wonen, want naar haar heb Ik verlangd.*

Korte analyse van Deuteronomium 12

- De plaats die wordt uitgekozen door God **'onder de stammen'**. Waarom belangrijk?
- Zelfs in Deuteronomium 16, waar deze wet wordt toegepast op het houden van de drie belangrijkste feestdagen, geeft Mozes geen locatie aan. Hij identificeert het alleen als "de plaats waar de Heer, uw God, verkiest om Zijn naam te vestigen" (16: 2, 6, 11, 15, 16). Bovendien verbiedt hij in de verzen 5 en 6 de mensen om die feesten binnen een van uw poorten te houden.
- Daarom was het belangrijk dat Mozes geen enkele locatie specificieerde waar God Zijn naam voor eens en altijd zou plaatsen, want het is duidelijk dat God van plan was om in de loop van de tijd naar nieuwe locaties te verhuizen. Het is even belangrijk om te begrijpen dat deze wet niet is afgeschaft. We moeten nog steeds God aanbidden op de plaats waar Hij gekozen heeft om Zijn naam te vestigen, maar Hij woont nu in ons, en we aanbidden Hem in geest en waarheid (Johannes 4:24).

uit al uw stammen

- In welk stamgebied kwam de tempel dankzij David uiteindelijk terecht, nadat Jehovah de tent van Jozef verwierp en de stam Efraïm niet [meer] verkoos? Vgl. Psalm 78:67-69
- Benjamin! Waarom uitgerekend daar?

Een heilige beeldenstorm

- Alle altaren (*mizbeach*), pilaren of heilige bomen (*'asherah*) en beelden of monumenten (*matstsebah*) vernietigen. 12:3
- Wat denkt u bij het zien van afgehakte godsdienste beelden of bij ruïnes? Zoals de protestanten in 1566 in den Nederlanden hebben gedaan.
- U mag tegenover Jehovah Elohiem **niet doen zoals zij**. 12:4+31: hun zonen en dochters met vuur verbrand.
- Doe niet hetzelfde voor God: aanbid Hem niet zoals mensen Hem aanbidden (*avodah zarah*) door altaren in je eigen achtertuin te bouwen [door voor Hem een barbecue te houden].

Implicaties van aanbidding op Eén plaats

- Op de plaats die God [dan, vers 11] kiest - breng uw offers, en uw tienden, en de vruchten van uw brood en uw vrijwillige bijdragen.
- Daar moet je eten voor God en je zult je verheugen in al je ondernemen, jij en je huishouden, waarmee God u heeft gezegend.
- Vergeet trouwens niet om u te verheugen met uw kinderen, uw slaven, uw dienstmaagd, en vergeet de leviet ook niet, want hij heeft immers geen erfdeel in het land.
- Mozes voegt er ook nog aan toe, je geen zorgen te maken, je kunt nog steeds vlees eten. Je kunt het vlees niet aan God offeren in je achtertuin om het daar op te eten, maar je hoeft ook niet naar de tempel te komen om je vlees aan te bieden. Je kunt het gewoon afslachten, waar je ook woont ... zorg er gewoon voor dat je het bloed op de grond giet.

Gaat het echt om aanbidding op slechts één plaats of wens tot centralisatie van de cultus?

- Deut. 12 kan geen centralisatie eisen. Een centraal heiligdom bestond al in de vroege tijden
- Dat is de Stelling van Mart Jan Paul in zijn [dissertatie](#)* en indirect terug te lezen in de HSV-studiebijbel, waar hij uitgaat van twee niveaus in de cultus in het oude Israël: een lokaal niveau (Ex 20:24-26; Dtn 16, 27, 33) en een nationaal niveau (Tabernakel in Ex 25-40; Dtn 12).
- “Om Zijn naam daar te vestigen”: vooruitblik op de concrete aanwezigheid van God in de tempel, hoewel God niet beperkt is tot zo'n plaats. Vgl. 1 Kon. 8:27 *Zou God werkelijk op aarde kunnen wonen? Zelfs de hoogste hemel kan u niet bevatten, laat staan dit huis dat ik voor u heb gebouwd.*
- *Behalve deze ene centrale plaats van eredienst waren er ook situaties waarin de Israëlieten elders konden offeren op altaren van steen of aarde.*
- Zie Deut. 16:21 *U mag naast het altaar dat u voor de HEER, uw God, gaat bouwen [bij Gilgal?] geen Asjerapaal of wat voor gewijde paal ook plaatsen, 22 en ook geen gewijde steen, want de HEER heeft daarvan een afschuw.*
- Deut. 27:5 Bouw daar [op de Ebal] bovendien een altaar voor de HEER, uw God, van stenen die niet met ijzere gereedschap bewerkt zijn.
- Dtn. 33:19 (Zebulon); Richt. 6:25 (Gideon); 1 Sam. 7:9; 9:12; vgl. 13:9-10 en Elia (1 Kon. 18:30; 19:10,14).

Afgoderij: wetten tegen *avodah zarah*, het aanbidden van vreemde goden.

- *U mag een geitenbokje niet koken in de melk van zijn moeder* 14:21b
- De Kanaänieten besproeiden hun akkers met melk om ze vruchtbaar te maken voor het volgende jaar. Zij geloofden dat Baäl, de god van de vruchtbaarheid, **in het najaar stierf** en in het voorjaar weer levend werd.
- Oogstfeest in het najaar moet voor Gods volk geen last zijn, maar een lust! Er mag geen sprake zijn van vrees voor de toekomst. BvD1
- Je zult vanwege een dode geen insnijdingen toebrengen, noch het haar boven je hoofd wegscheren; want jullie zijn een heilig volk 14:1

Hard-core Idolatry <> zonde van de maand

- Nu dan, vrees JeHoVaH, dien Hem in oprechtheid en trouw, doe de goden weg die uw vaders gediend hebben aan de overzijde van de rivier en in Egypte, en dien JeHoVaH. Jozua 24:14
- Jozua 23:6-7: Wees daarom zeer sterk door alles wat geschreven is in het wetboek van Mozes, in acht te nemen en na te leven, zodat u daarvan niet afwijkt, naar rechts of naar links, *en* zodat u zich niet inlaat met deze volken, deze *hier* die bij u overgebleven zijn. **U mag niet aan de naam van hun goden denken** en er niet bij laten zweren. U mag ze niet dienen en u er niet voor neerbuigen.
- Hoe zit dat bij ons vandaag? Vgl. C. Peter Wagner's boekje *Hard-core Idolatry: Facing the Facts* (2001). 'Slechts 18x het woord afgoderij.'
- **Dood dan uw leden die op de aarde zijn: ontucht, onreinheid, hartstocht, kwade begeerte, en de hebzucht, die afgoderij is.** (Col. 3:5) > Mammon is a demonic rival of God
- Vgl. Ezechiël. 14:4; 13:18; 16:17,21,24; 22:3-4 voorbeelden hard-core idolatry
- *Proskyneo* (kussen): zichtbaar teken van aanbidding in lichaamstaal dat wijst op eerbetoon door te buigen, te knielen of neer te werpen voor degene die wordt aanbeden. Vgl. Kim Il Sung Cult

Reactie op de erfenis van Koning Josia

- Alles wat met de Baäl, **Asjera** en aanbidding van het leger aan de hemel te maken had, werd aangepakt.
- M.P. Paul: Misstanden bij plaatselijke altaren veroorzaakten de hervormingen van Hizkia en Josia. De auteur van Koningen beschouwt het misbruik als een van de belangrijkste oorzaken van de ondergang van Juda en Israël. Om deze reden beoordeelt hij individuele koningen op hun houding ten opzichte van de hoge plaatsen.

Asjera had vele titels

- Ze was Athirat, de Grote Dame, een zonnegod, “de lamp van de goden”.
- Zij was eeuwenlang de hemelse koningin in de stad geweest. Ze was de hemelse Moeder van de koninklijke familie, en de koninklijke hogepriesters zouden haar zonen zijn. Ze beschermde de stad.
- De revolutionairen waren succesvol. Aangezien ze later controleerden hoe de teksten van de Hebreeuwse bijbel werden verzameld en overgedragen, bleef er in de Hebreeuwse bijbel heel weinig over van de Vrouwe. De dame had verloren.

Gemara

- De Gemara vraagt met betrekking tot het feit dat Joahaz gezalfd was: En was er zalfolie tijdens de dagen van Joahaz? Wordt dat niet onderwezen in een baraita? Toen de ark van het verbond werd afgezonderd, de zalfolie en de kruik met manna (zie Exodus 16:33), en de staf van Aäron met zijn amandelen en bloesems (zie Numeri 17:23) en de kist die de Filistijnen als geschenk naar Israël stuurden, werden ze allemaal in beslag genomen.

Nummers Rabbah XV.10

Nummers Rabbah XV.10 [13e eeuw] vermeldt 5 dingen die ontbraken in de tweede tempel:

- 1) De Menora, die de Boom des Levens in het verloren Eden vertegenwoordigde, die wijsheid en de status van engelen gaf aan degenen die van de vrucht aten. (Spreuken 3: 13-18)
 - 2) De Ark
 - 3) De gave van de Geest
 - 4) Het vuur
 - 5) De cherubijnen, geassocieerd met de troon, waarop de gezalfde zat en werd aanbeden als de Heer.
- Dus toen de tempel werd verwoest, werd de menora opgeborgen. Dit was een van de vijf dingen die waren opgeborgen: de ark, de menora, het vuur, de heilige geest en de cherubs. Numbers Rabbah XV.10 [13e eeuw]
 - Dus de Tweede Tempel werd gekenmerkt door het ontbreken van de olie en de geest die het verleend door het manna en de priesterlijke staf.

Wat ook verwijderd werd

- Dat alles zou koning Josia uit de tempel verwijderd hebben
- Op de menora na, allemaal onderdelen uit het Heilige der Heilige.
- Doch vergelijk Opb. 22:1-2vv, waar de Boom des Levens en de Troon samen in de Heilige stad staan. Samen met de gezalfden (dienaren die Zijn Naam dragen), die allen aanbidden voor de troon. (Vgl. ook Hebr. 4:16)
- Onderdelen, die de belangrijkste onderdelen van het chr. geloof zes eeuwen later.
- De Troon symboliseerde het Koninkrijk van God
- De gezalfde hogepriesters waren degenen die de troon konden benaderen.
- Getrouwe gelovigen werd toegang tot de Boom des Levens beloofd (Opb. 2:7)

Ezechiël

- De profeet Ezechiël had een visioen van de heerlijkheid die de tempel in Jeruzalem verliet, na de zuivering van de tempel van koning Josia en de vernietiging door de Babyloniërs in 597 vGT (Ezechiël 10.1-22; 11.22-25; ook Ezechiël 1.1-28). Dit was de tijd dat enkele van de oude priesters ten oosten van de Jordaan vluchtten, en andere vluchtelingen naar Egypte.
- Toen Johannes een visioen kreeg van de oude tempel die hersteld was, zag hij dat de boom des levens was teruggekeerd naar het heilige der heiligen (Openbaring 22.1-5)

Ben Sirach over Torah en Wijsheid

- Voor Joshua ben Eleazar ben Sira waren zij identiek.
- <https://debijbel.nl/bijbel/NBV/SIR.24/Sirach-24>
- Wijsheid wordt hier gepersonifieerd en afgebeeld als een vrouw, de eerste van Gods schepselen.
- Dit alles ligt besloten in het verbondsboek van **de allerhoogste God**, de wet, die Mozes ons heeft gegeven als bezit voor Jakobs gemeenschap.
- Door de Torah Wijsheid verlicht en instrueert en onthult de wil van God die tot leven leidt als het wordt gehoorzaamd. Wijsheid is ook een middel tot gehoorzaamheid. Toch vereist het standvastigheid, volharding (2: 1-18).
- Wijsheid heeft haar eigen moeizame discipline, haar keten, juk en kraag. Niettemin zal zij die haar vervolgen, hen voeden, verhogen en zegenen met blijdschap en goedheid met het leven en de zegen die God door het verbond aanbiedt.

Koningin des hemels als wijsheid

- De verwijdering uit het pantheon van wijsheid, de koningin van de hemel werd al door haar toegewijden [in Egypte] beklagd in Jeremia 44: 15-19. Is het deze sympathie die in de Apocalyptische Wijsheidstradities [Ben Sirach] overleefde als **de mythe van de afdaling en het opkomen van afgewezen Wijsheid, niet in staat een onderkomen te vinden onder weerspannige mensen?**

‘Het boek’ 1 Henoch

- was een van de belangrijkste geschriften uit de voorchristelijke periode en werd bewaard en gebruikt door de vroege kerk. Het vertegenwoordigt bij uitstek het mystieke element in de joods-christelijke traditie, met vreemde en krachtige symboliek, en hemelse visioenen van het laatste oordeel. De behandeling van het probleem van het kwaad, van de relatie van de mensheid met de schepping, van de rol van de verwachte Messias en van andere sleutelthema's in het jodendom en het christendom, daagt veel traditionele aannames uit en werpt een dramatisch nieuw licht op ons begrip van Jezus en zijn boodschap.
- Op basis van de Tien weken apocalypse van Henoch 93.9 duidt de 7^e week in zijn ‘historische apocalyptiek’ op het einde van de eerste tempel wanneer er een afvallig geslacht zal verrijzen en zijn daden talrijk zullen zijn, maar al zijn daden afvallig.
- Gebruikmakend van het gebruik om het volk van Israël als schapen te beschrijven, voorspelde dit geschrift, dat het oude huis zou worden opgevouwen en weggevoerd, en dat **de HEER van de schapen** een nieuw huis zou bouwen (1 Henoch 90.28-29).

de weken-apocalyps van 1 Henoch

- De mensen die de wegen van de oorspronkelijke tempel in stand hielden en hoopten dat de tempel die ze kenden [de tweede] spoedig zou worden vervangen, [her]schreven de geschiedenis van Israël zonder Mozes of de Exodus te noemen; dit is de weken-apocalyps van in 1 Enoch 93.
- Ze beschreven ook de periode vanaf Jesaja als een tijd waarin de schapen hun tempel verlieten en hun ogen gesloten waren (1 Henoch 89.51-67). Er wordt geen melding gemaakt van de grote ‘hervormingen’ van de tempel tijdens de regering van Hizkia en Josia

Setting Samaria: het gebied van Efraïm, waar de tabernakel in Silo heeft gestaan

- Het hartland waar de aartsvaders Abraham, Jakob, Izaäk en Jozua hebben geofferd bij altaren!
- Tussen de berg Ebal en Gerizim uitkijkend op Sichem (Nabloes) waar graf van Jozef is gelegen.
 - En wiens heiligdom extra gewicht kreeg na de vernietiging van de tempel door Nebudkadnezar.
 - Josephus: de Chutheeërs [<Chutba], die de Assyrische koning Salmanasses uit Perzië en Medië had overgebracht naar Samaria, nadat hij het volk van de Israëlieten uit zijn woonplaatsen had verdreven. Na pestepidemie via orakel verwezen naar de hoogste God. (2 Kon. 17)
 - Zij en de satrapen van koning Cambyses hinderen de Joden de Tempel te bouwen.
 - Aangeboren gewoonte: Wanneer het de Joden slechts gaat, ontkennen ze dat ze met hen verwant zijn, maar wanneer ze zien dat hun lot hun goed gezind is, beroepen ze zich plotseling op hun verbondenheid met hen; dat hun afstamming terug gaat tot Efraïm en Manasse.
 - Na komst van Zorobabel willen ze ineens wel meehelpen. (Ezra 4) Opdracht was echter eerste door Cyrus en later door Darius aan hen gegeven. Ze wilden wel toestemming geven om daar te bidden.
 - Ontstemd; Weigering om belasting te betalen; boosheid en hinderlagen ttv Neëmias.
 - Reactie na bezoek van Alexander de Grote aan Jeruzalem. Tempel van Gerizim bleef bestaan; Tijdens Antiochus IV aan Zeus Hellenios gewijd > Sidoniërs in Sikima.

Gespreksanalyse van Jesjoea

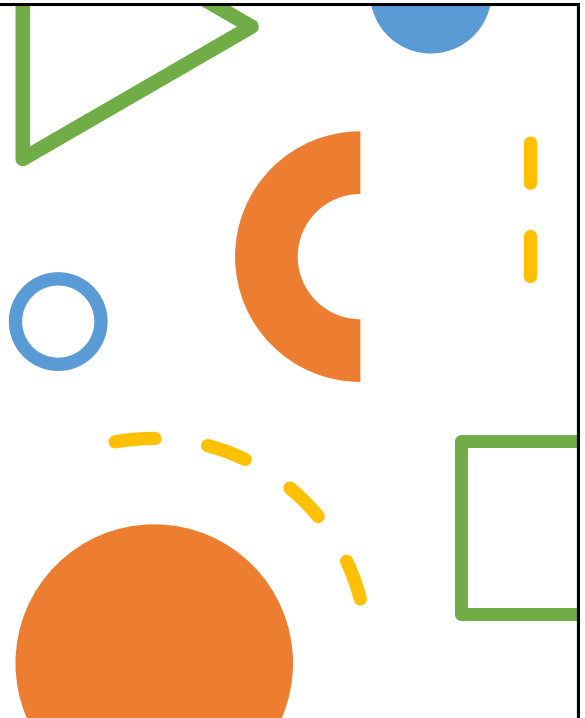
- Jesjoea antwoordt dat de eenheid van het volk van God niet gebonden is aan een bep. plek op aarde. Waar in geest en waarheid gebeden wordt, moet de eenheid er zijn. Levens uit de ene Geest en gedragen door de trouw (waarheid) van God zal de gemeente van de Messias zoeken wat de eenheid brengen kan.
- NB: Wachters zullen roepen op het bergland van Efraïm:
"Sta op, laten we opgaan naar Zion, naar JHVH, onze Elohiem!" (Jer. 31:6)

Johannes 5:19-47 De Zoon en De vader

- N.a.v. de genezing van de verlamde man in Betsada [tijdens Jom Teroea]
 - 22 Vader geeft heel het oordeel aan de Zoon; Opdat allen de Zoon eren zoals zij de Vader eren.
 - Amen, amen Wie Mijn woord HOORT en HEM gelooft DIE MIJ gezonden heeft, die heeft eeuwig leven en komt niet in de verdoemenis, maar is uit de dood overgaan in het leven. (olam chajim)
 - 32 Er is een Ander die van Mij getuigt... een groter getuigenis dan dat van Johannes [de Doper]: de werken die de Vader Mij gegeven heeft om die te volbrengen.
 - 37 U hebt Zijn stem nooit gehoord en ook Zijn gedaante niet gezien.
- 42 Ik ken u: u bezit zelf de liefde van God niet
- 45 Denk niet dat IK u zal aanklagen bij de Vader; die u aanklaagt, is Mozes, op wie u uw hoop gevestigd heeft.
- ⁴⁶Want als u Mozes geloofde, zou u Mij geloven; want hij heeft over Mij geschreven.
- ⁴⁷Maar als u zijn Schriften niet gelooft, hoe zult u Mijn woorden geloven?

Messiaanse verwachtingen

- messiaanse verwachtingen waren wijdverbreid in het oude jodendom.
- zo informeren de Dode Zeerollen ons over de verschillende manieren waarop de 'oude' Joden een Messias bezagen.
- Laten apocalyptische geschriften van de 'gap years' hoe bijv. de Makkabeeën, de Psalmen van Salomo, 1 Henoch en 4 Ezra bijdroegen aan én deel werden van het Joodse onderbewustzijn en dus ook in Nieuwe Testament-geschriften.

Mind the Gap – Matthias Henze

How the Jewish writings between the Old and New Testament help us understand Jesus

Bijzonder toegankelijk boek dat ingaat op drie dingen:

1. ten eerste, een historisch overzicht van de tijd waarin de Hebreeuwse geschriften zich ontwikkelden;
 2. ten tweede, hoe mensen in het nieuwtestamentische tijdperk de Hebreeuwse geschriften gebruikten en begrepen;
 3. ten derde, hoe de joden uit het Nieuwe Testament, in het bijzonder Jezus van Nazareth, in de eerste eeuw na Christus door meer dan alleen de Hebreeuwse geschriften werden beïnvloed.
- Henze bespreekt het oude jodendom en zijn literatuur. Hij wijst op de Dode-Zeerollen, de Septuaginta, 1 Henoeh, Jubileeën en 2 Baruch of 4 Ezra. Het zijn allemaal geschriften uit de periode die hij 'de kloof' noemt.
 - Kortom: de Bijbel heeft slechts een fractie van de joodse literatuur uit het oude jodendom bewaard; de "mind de gap-teksten" verschaffen onschatbare informatie over de tekstuele geschiedenis van de Bijbel; en de teksten in de Tweede Tempel vertellen ons veel over het voorchristelijke judaïsme.